

Az ügyfél fogalma

1. jogát az ügy érinti (mindenki, akiről az ügy tulajdonképpen szól, akinek az életéről, sorsáról, helyzetéről dönt a hatóság, akinek a hatóság határozata által joga lesz valamihez, vagy terheli valamely kötelezettség, így például aki építeni szeretne, vagy akinek adót kell fizetnie),
2. jogos érdekét az ügy érinti (akiknek az ügy tárgya járulékosan szól közbe az életükbe, addigi helyzetüket valamely módon megváltoztatja, arra hatással, befolyással van, például a szomszéd épülete leárnyékolná a miénket, a szálloda üzemeltetése megnöveli utcánkban a gépjármű forgalmat),
3. akit hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve
4. akire nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz **☒**.

Törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek körét, akik a fentiek vizsgálata nélkül ügyfélnek minősülnek.

Ügyfélnek minősül jogszabály rendelkezése esetén az abban meghatározott hatásterületen lévő ingatlan tulajdonosa és az, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. Hatásterület: az a Magyar Köztársaság területén fekvő, jogszabályban meghatározott módon megállapított földrajzi terület, amelyre a tervezett létesítmény vagy tevékenység számottevő mértékű hatást gyakorol (pl. árnyékolást, zajterhelést, légszennyezést). **☒** Így ügyfélként vehet részt mindenki az eljárásban, aki olyan üzemek, gyárak közelében él, amely a környezetére hátrányos fizikai hatást gyakorol.

Az ügyfél jogai megilletik az ügy elbírálásában hatóságként vagy szakhatóságként részt nem vevő szervet is, amelynek feladatkörét az ügy érinti.

Meghatározott ügyekben törvény az ügyfél jogaival ruházhatja fel az érdekvédelmi szervezeteket és azokat a társadalmi szervezeteket, amelyeknek a nyilvántartásba vett tevékenysége valamely alapvető jog védelmére vagy valamilyen közérdek érvényre juttatására irányul **☒**. Jelenleg a környezetvédelem az a terület, ahol a civil szféra is ügyféli jogállással bír. **☒**

Az eljárás megindításáról szabályszerűen értesített ügyfél ügyféli jogainak gyakorlását törvény ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az ügyfél az első fokú eljárásban nyilatkozatot tesz vagy kérelmet nyújt be. A természetes személy ügyfélnek akkor van eljárási képessége, ha a polgári jog szabályai szerint cselekvőképességgel rendelkezik. Jogszabályban meghatározott esetben a korlátozott cselekvőképességgel rendelkező személyt is megilleti az eljárási képesség. Az eljáró hatóság hivatalból vizsgálhatja az eljárási képesség meglétét, és ha annak hiányát állapítja meg, úgy az ügyfél helyett törvényes képviselőjét vonja be az eljárásba, illetve ügygondnok kirendelését kéri **☒**.

Az ügyfelek között különbséget kell tenni az eljárási képességgel rendelkező ügyfelek és az ezzel nem rendelkező ügyfelek között: az eljárási képességgel rendelkező ügyfél a saját nevében tehet nyilatkozatokat, hozhat döntéseket, továbbá vállalhat kötelezettséget; míg az eljárási képességgel nem rendelkező ügyfél helyett (névében és érdekében) törvényes képviselője - ennek hiányában ügygondnok - jár el.

Jogutódlás a hatósági eljárásban

Ha jogszabály másként nem rendelkezik, vagy ha a hatósági ügy személyes jellege vagy a kötelezettség tartalma nem zárja ki, a kieső ügyfél helyébe annak polgári jog szerinti jogutódja lép.

Hivatalból indított vagy folytatott eljárásban a jogutódlás "automatikusan" bekövetkezik, míg kérelemre indult eljárásban a kérelmező ügyfél jogutódja - az eljárásról való

tudomásszerzéstől számított 15 napon belül, de legkésőbb a jogutódlástól számított 6 hónapon belül - kérheti a jogutódlás megállapítását.

Jogszabály lehetővé teheti, hogy a jogerős határozat alapján jogosított ügyfél helyébe jogutódja lépjen. Ha a jogerős határozattal megállapított kötelezettség tekintetében a kötelezett helyébe jogutód lép, számára - indokolt kérelmére új teljesítési határidő megállapításával - lehetőséget kell biztosítani a kötelezettség önkéntes teljesítésére.

A hatóságnak a jogutódlás előtt hozott döntése hatályos a jogutóddal szemben, kivéve

1. a jogelőd természetes személy ügyféllel szemben az eljárás akadályozása vagy az idézésről való távolmaradás miatt kötelezettséget megállapító végzést,
2. a jogelőd számára fizetési kedvezményt megállapító végzést, ideértve a késedelmi pótlék elengedéséről vagy mérsékléséről szóló végzést is és
3. a jogelőd természetes személy ügyfél számára költségmentességet engedélyező végzést.

Jogutód hiányában a jogszabálysértő, illetve a közérdeket sértő vagy veszélyeztető állapot megszüntetéséről az eljáró hatóság hivatalból intézkedik.

A jogutódlás, valamint az új teljesítési határidő megállapítása kérdésében hozott végzést az ügyféllel közölni kell. A jogutódlás tárgyában hozott és az új teljesítési határidő megállapítását megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye. **E**

Alapvető jogok és kötelezettségek a hatósági eljárás során

Az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog és az eljárás során az anyanyelv használatának joga. **E**
Így a:

1. Tájékoztatáshoz és tudomásszerzéshez való jog

A közigazgatási hatóság az ügyfél és az eljárás más résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.

A közigazgatási hatóság a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről, továbbá a természetes személy ügyfél részére a jogi segítségnyújtás igénybevételének feltételeiről.

Jogszabály az ügy bonyolultságára tekintettel tájékoztatási kötelezettséget írhat elő a jogi képviselővel eljáró ügyfelek számára is.

Az eljárás megindításáról az ügyfelet általában az eljárás megindításától számított nyolc napon belül értesíteni kell. **E**

Ha a hatóság az ügyfélnek az eljárás megindításáról való értesítését mellőzte, és az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, annak befejezésétől számított nyolc napon belül értesíti az ügyfelet, hogy az - az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével - megismerhesse a bizonyítékokat, azokra nyolc napon belül észrevételt tehesen, élni tudjon nyilatkozattételi jogával, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő. **E**

A határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg. A végzést azzal kell közölni, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek az jogát vagy jogos érdekét érinti, továbbá jogszabályban meghatározott személlyel vagy szervvel. **E**

2. Nyilatkozattétel joga és a bizonyítás kezdeményezésének joga

A hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet a kérelmére indult eljárásban nyilatkozattételre hívhatja fel. Az ügyfélnek joga van ahhoz, hogy az eljárás során nyilatkozatot tegyen, vagy a nyilatkozattételt megtagadja.

Ha az ügyfél a hatóság felhívására nem nyilatkozik, a hatóság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt, vagy megszünteti az eljárást. **☒**

Az ügyfél a nyilatkozattételt - fő szabályként - megtagadhatja. Törvény vagy kormányrendelet ugyanakkor kötelezővé teheti, hogy a hivatalból folytatott eljárásban az ügyfél, a kérelemre indult eljárásban az ellenérdekű ügyfél a hatóság erre irányuló felhívására közölje az érdemi döntéshez szükséges adatokat, és jogkövetkezményeket állapíthat meg az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása vagy valótlan adatok közlése esetére.

A törvényen vagy kormányrendeleten alapuló adatszolgáltatást az ügyfél, illetve kérelemre indult eljárásban az ellenérdekű ügyfél akkor tagadhatja meg, ha

1. nem kapott felmentést a minősített adatra vonatkozó titoktartási kötelezettség alól,
2. nyilatkozatával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná

Ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytat le. A hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt, azonban a határozatnak tartalmaznia kell az ügyfél által felajánlott, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait. **☒**

Ha a hatóság nem tartja szükségesnek az ügyfél idézését, köteles az ügyfelet a tanú és a szakértő meghallgatásáról, a szemléről és a tárgyalásról értesíteni azzal a tájékoztatással, hogy a meghallgatáson (szemlén, tárgyaláson) részt vehet, de megjelenése nem kötelező. Az értesítést - ha az ügy körülményeiből más nem következik - úgy kell közölni, hogy azt az ügyfél legalább öt nappal korábban megkapja. **☒** Az ügyfél is tehet a szakértő személyére javaslatot. Abban az esetben, ha az ügyfél megelőlegezi a szükséges költségeket, kérelmére a hatóság a kirendelt szakértőn kívül más szakértőt is kirendelhet. **☒**

3. Határidőn belüli döntéshez való jog

Az ügyfeleket megilleti a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog.

Az általános ügyintézési határidő 30 nap. Kiskorú ügyfél érdekeinek veszélyeztetettsége esetében, továbbá ha életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet elhárítása indokolja, vagy ha a hatóság ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, vagy ha a közbiztonság érdekében egyébként szükséges, az ügyet soron kívül kell elintézni. **☒**

Az eljáró hatóság vezetője fő szabályként az ügyintézési határidőt annak letelte előtt indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb 30 - soron kívüli eljárás esetén legfeljebb 15 - nappal meghosszabbíthatja. **☒**

A szakhatóság eljárására irányadó általános ügyintézési határidő 15 nap. A szakhatóság vezetője a határidőt indokolt esetben egy alkalommal 15 nappal meghosszabbíthatja, és erről az ügyfelet és a megkereső hatóságot értesíti. **☒**

4. Döntés követelésének joga, az eljárás befejezésének igénylése, egyéb szankciók a mulasztó hatósággal szemben

A törvény olyan jogokat is biztosít az ügyfél számára, amely a hatóság mulasztása ellen nyújt védelmet. Így kimondja, hogy a hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén, valamint kijelölés alapján köteles eljárni.

Ha a hatóság eljárási kötelességének a rá irányadó ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, a felügyeleti szerv az erre irányuló kérelem megérkezésétől vagy a hivatalos tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül kivizsgálja a mulasztás okát, és határidő tűzésével a mulasztó hatóságot az eljárás lefolytatására utasítja.

Ha a felügyeleti szerv által megállapított újabb határidő eredménytelenül telt el, a felügyeleti szerv az eljárásra haladéktalanul a mulasztóval azonos hatáskörű másik hatóságot jelöl ki, egyidejűleg a mulasztó hatóság vezetője ellen fegyelmi eljárást kezdeményez. A kijelölt hatóság az ügyben irányadó ügyintézési határidőn belül köteles döntést hozni. **§**

További szankció, hogy ha a hatóság a rá irányadó ügyintézési határidőt az ügyfélnek és az eljárás egyéb résztvevőjének fel nem róható okból túllépi, köteles az ügyfél által az eljárás lefolytatásáért megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ha pedig az ügyintézés időtartama meghaladja az irányadó ügyintézési határidő kétszeresét, az első fokú eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfél által megfizetett illetéknek vagy díjnak megfelelő összeg kétszeresét az ügyfél részére visszafizetni.

Ha az ügyfél az illeték vagy díj megfizetése alól részben vagy egészen mentesült a hatóság az összeget az ügyfél által meg nem fizetett rész arányában a központi költségvetésnek fizeti meg. **§**

5. Az anyanyelv és a kisebbségi nyelv használata

A közigazgatási eljárás hivatalos nyelve a magyar.

Emellett azonban a törvény lehetőséget biztosít a hatóságnál a kisebbségi nyelv használatára, továbbá a magyar nyelvet nem ismerő ügyfél számára az anyanyelvén (vagy valamely közvetítő nyelven) történő ügyintézésre a törvényben meghatározott keretek között **§**

6. A hatóság kártérítési és kártalanítási kötelezettsége

A közigazgatási hatóság a nem jogszabályszerű eljárással az ügyfélnek okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti (kártérítés). A hatóság jogszerű jogszerű károkozás esetén a kártalanítás szabályai szerint ellensúlyozza az okozott kárt (kártalanítás). **§**

7. A hatóság kötelezettsége a védett titkok megőrzésére és a személyes adatok védelmére

A hatóság gondoskodik a törvény által védett titok megőrzéséről és a személyes adatok védelméről. **§**;

8. A jóhiszemű eljárás követelménye

Az ügyfél köteles a közigazgatási hatósági eljárás során jóhiszemű eljárni **§**;

9. Képviselethez való jog

Az ügyfél a közigazgatási hatósági eljárásban személyesen vagy más személy útján járhat el. Az ügyfél helyett képviselője vagy meghatalmazottja akkor járhat el, ha jogszabály nem írja elő az ügyfél személyes eljárását.

A közigazgatási hatósági eljárásban az ügyfelet törvényes képviselője vagy meghatalmazottja, valamint a törvényben meghatározott feltételek bekövetkezésekor a kirendelt ügygondnok képviselheti. A törvényes képviselő és az ügygondnok az ügyfél helyett vesz részt az eljárásban, a meghatalmazott pedig a meghatalmazástól függően az ügyfél helyett vagy az ügyféllel együtt járhat el. A képviselő közreműködése nem zárja ki azt, hogy vele együtt az eljárásban a képviselt ügyfél is részt vegyen. A természetes személy ügyfél részére, aki ismeretlen helyen tartózkodik, vagy nem tud az ügyben eljárni - törvényes képviselő vagy meghatalmazott hiányában - a gyámhatóság ügygondnokot rendel ki **§**.

10. Az iratbetekintés joga

Az ügyfél az eljárás bármely szakaszában betekinthez az eljárás során keletkezett iratba. Ez a jog akkor is megilleti az ügyfelet, ha korábban nem vett részt az eljárásban.

Az iratbetekintési jog - a személyes és védett adatok megismerhetetlenné tételéért, valamint az ilyen módon kivonatolt iratról való másolat készítéséért - kormányrendeletben meghatározott költségtérítés ellenében gyakorolható. Nem lehet betekinteni

1. a döntés tervezetébe az eljárás jogerős befejezéséig,
2. az olyan iratba, amelyből következtetés vonható le annak a személynek a kilétére, akire vonatkozóan a hatóság a természetes személyazonosító adatok és a lakcím zárt kezelését rendelte el,
3. felhasználói vagy megismerési engedély hiányában a minősített adatot tartalmazó iratba,
4. az egyéb védett adatot tartalmazó iratba, ha azt az érintett adat védelmét szabályozó törvény kizárja, vagy ha a védett adat megismerésének hiánya nem akadályozza az iratbetekintésre jogosult személyt törvényben biztosított jogai gyakorlásában.

Az ügyfél az adatok megjelölésével kérheti az iratbetekintési jog korlátozását üzleti és más méltányolható magánérdekének védelmében. A hatóság a kérelemnek - a körülmények körültekintő mérlegelése alapján - akkor ad helyt, ha az adatok megismerésének hiánya az iratbetekintésre jogosultakat nem akadályozza jogaik gyakorlásában. **§.**

Ha törvény a döntés nyilvánosságát nem korlátozza vagy nem zárja ki, az eljárás jogerős befejezését követően a személyes adatot és védett adatot nem tartalmazó jogerős határozatot, valamint az első fokú határozatot megsemmisítő és az első fokú határozatot hozó hatóságot új eljárásra utasító végzést bárki korlátozás nélkül megismerheti, és arról kormányrendeletben meghatározott költségtérítés ellenében másolatot kérhet.

A döntésben nem tehető megismerhetetlenné a közérdekből nyilvános adat. Nem tehető megismerhetetlenné továbbá a személyes vagy védett adat, ha az igénylő - az adat megjelölésével - igazolja, hogy annak megismerése joga érvényesítéséhez, illetve jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló kötelezettsége teljesítéséhez szükséges, valamint a védett adat megismerésének törvényi feltételei fennállnak **§.**

11. Jogorvoslathoz való jog

Kérelem alapján lefolytatható jogorvoslati eljárások

1. a fellebbezési eljárás,
2. a bírósági felülvizsgálat,
3. az újrafelvételi eljárás

Forrás: emagyarország.hu